

Gençlik edebiyatında sorun odaklı yaklaşım...

Şiirsel TAŞ

Çevirileri ve gençler için kaleme aldığı kitaplarıyla tanıdığımız Suzan Geridönmez, son romanı *Hiç Adil Değil*'de, lise çağındaki üç gencin hayatına odaklanarak yalnızlık, ötekileştirme, aile içi çatışma ve ölümcül bir hastalıkla pençeleşme gibi pek çok soruna aynı anda el atıyor.

Üç yıl önce şöyle yazmıştım: “Çocuk kitaplarında belli bir mesajı çocuğun gözüne sokarak metnin içine yerleştirmek ‘çocuk edebiyatının ayıbı’ ya da ‘çağdışı kalmışlığı’ sayılırken, belki benzer bir konuyu gençlik edebiyatı için de tartışmaya açmak gerekir. Gençlik edebiyatında giderek daha fazla ön plana çıkan ‘sorun odaklı’ kitaplarda, ele alınan sorunu okurun gözüne ‘bak bu senin sorunun, işte bu da çözümün’ üslubuyla çığ ve çıplak olarak sunmak, diğer bir deyişle ahkâm kesmek köşe bucak kaçılması gereken bir tuzak.”*

“Gençlik edebiyatı reel bir kavram mıdır?” sorusunun yanıtını şimdilik es geçip gençlik edebiyatının meşruiyetini kabul ettiğimizi varsayalım. Hemen ardından ikinci soru geliyor: Türkiye’de gençlik edebiyatının varlığından söz edilebilir mi? En iyimser ifadeyle, iyi niyetli çabaların var olduğunu söylemek mümkün.

Suzan Geridönmez, sözünü ettiğim iyi niyetli çabalara önemli katkısı olan bir yazar. Üç yıl önceki yazıda şöyle devam etmişim: “*Kolaysa Ağlama* adlı gençlik romanının ardından, yine gençler için yazdığı öykülerini *Ötesi Yok* adlı kitapta toplayan Suzan Geridönmez’in yapıtını bu bağlamda değerlendirecek olursak, öykülerin önemli bir bölümünün sorun odaklı olduğunu, buna karşılık yazarın, öykülerini az önce sözünü ettiğim tuzaktan kurtarmayı başardığını görüyoruz.”

TİPSİZ-GERZEK-ŞİŞKO TAKIMI

Geridönmez, son romanı *Hiç Adil Değil*'de, lise çağındaki üç gencin hayatına odaklanarak pek çok soruna (ve bunların olası çözümlerine) aynı anda el atmayı deniyor: Yalnızlık (ve dostluk), ötekileşme (ve ötekileştirilmişler arası dayanışma), aile içi çatışma (ve uzlaşma), ölümcül bir hastalıkla pençeleşme (ve mücadele)...

Yeni başladığı okula uyum sağlama ve arkadaş edinme derdine düşen, hayatın ona hiç de adil davranmadığını,

fiziksel olarak ailesinin bütün çirkin yönlerini bünyesinde topladığını düşünen Adil, başlangıçta istemeye istemeye de olsa, sınıfından kendi gibi iki “ezik” ile takılmaya başlar: Boğazına hâkim olamayan “dişi sumo güreşçisi” Mina ve beyin tümöründen mustarip Ferhat. Sınıftakilerin Tipsiz-Gerzek-Şişko takımı olarak yaftalandığı bu üçlünün birlikteliği çok geçmeden sağlam bir dostluğa dönüşür. Adil ile Mina, deneysel bir tedavi için İngiltere’ye gitmek üzere olan Ferhat’ı uğurlamadan önce onun on maddelik “ölmeden önce yapmak istediği şeyler” listesini hayata geçirmek için kolları sıvar.

GENÇLİK HÂLLERİ

Yazarın, *Ötesi Yok* adlı kitabındaki öykülerinin tersine, her iki romanında da (*Kolaysa Ağlama* ve *Hiç Adil Değil*) kurguda düğümün fazla hızlı çözülmesinden kaynaklanan bir sorun dikkati çekiyor. İki kitap arasındaki paralellikler sadece bununla sınırlı değil. *Kolaysa Ağlama*’da omurgasındaki sorun nedeniyle ameliyat olması gereken Celile’nin yerini, bu kitapta, beyin tümörü nedeniyle tedavi gören Ferhat alıyor. İlk romanda Celile ile Mert arasındaki duygusal yakınlaşmanın bir benzerini ikinci romanda Ferhat ile Mina arasında görüyoruz. İlk romanda Mert’in abisi, ikinci romandaysa Adil’in ablasının erkek arkadaşı tıp fakültesinde okuyan yan karakterler olarak karşımıza çıkıyor. Dahası, her iki romanın da finalini hazırlayan ortak bir olay var: Parti!

Bir yazarın eserlerinde paralellikler, analogiler, eserleri bir bütün olarak inceleyen okura ilginç açılımlar vaat edebilir; yazarın yaşam felsefesi ve hayata bakışıyla ilgili tüyolar verir, edebiyat okuru bunları keşfetmekten haz alır. Ancak sözünü ettiğim iki romandaki benzerlikler daha çok “Bu tekrarlar neden?” sorusunu akla getiriyor. Oysaki Geridönmez’in öykülerinde

birbirine benzemezlik, yere sağlam basan gözlemlere dayanan, klişelerden uzak bir kurgu, bir rengin tonları değil de farklı renkler vardı.

Hiç Adil Değil birden fazla meseleyi aynı anda ele aldığı için belki de, bir tıkanmışlık hissinin ardından makara gibi çözülüyor. Kitabın sonunda sanki sırf bir an için Adil’in elini tutup mizansenini tamamlamak için sahilde beliren genç kız öyküye eklenemiyor, kolaj karakter olarak öyküye yapılandırılmış hissi veriyor. Burada bir durup, gençlik dediğimiz dönem “sorunlar dönemi”dir düşüncesinden hareketle, realitesi zaten kanımca tartışmalı olan gençlik edebiyatının içinde bir de “sorun odaklı edebiyat” alt kategorisi oluşturmaya çalışmak ne kadar mantıklı diye kafa yormalıyız sanırım.

Üç yıl önce şöyle yazmıştım: “*Suzan Geridönmez* belli ki, gençlik halleri ve gençliğin dertleri üzerinde düşünüyor, hassasiyet gösteriyor.” Bu saptamanın geçerliliğinden bir şey yitirmediğini düşünüyorum. Beri yandan, yazarın kendimizi adı sanı belli “sorun tema”larına saplanıp kalmaktan ne kadar kurtarabilirsek metnin de sorunlarından o kadar kurtulup, özgürleşeceğine inanıyorum.

* Yazıda geçen alıntılar, 13.11.2009 tarihli *Radikal* Kitap ekindeki yazımdan alınmıştır.

Hiç Adil Değil!
Suzan Geridönmez
Güneşli Kitaplığı, 176 sayfa

